Hochlöbl. k. k. Hofbibliothek, Wien

St. 8. V Gorici, 22. februarja 1884. Tečaj XIV.

SOČA

„Soča“ izhaja vsak petek in velja po pošti prejemana ali v Gorici na dom pošiljana:

Vse leto . . . . . f. 4.40
Pol leta . . . . . „ 2.20
Četvrt leta . . . . . „ 1.10

Pri oznanilih in tako tudi pri „*poslanicah*“ se plačuje za navadno tristopno vrsto:

8 kr. če se tiska 1 krat
7 „ „ „ „ 2 „
6 „ „ „ „ 3 „

Za veče žake po prostoru.

Posamezne številke se dobivajo po 8 kr. v tobakarnicah v gosposki ulici blizu „trek kron“, na starem trgu in v nunski ulici ter v Trstu, via Caserma, 3.

Dopisi naj se blagovoljno pošiljajo uredništvu „Soče“ v Gorici na Travniku 16, I., naročnina pa opravništvu „Soče“ Via della Croce št. 4. II.

Rokopisi se ne vračajo; dopisi naj se blagovoljno frankujejo. — Delalcem in drugim nepremožnim se naročnina zniža, ako se oglase pri opravništvu.

Izjemno stanje.

Poročali smo že svojim čitateljem, da na Dunaji in po drugih nižje-avstrijskih krajih je vvedeno izjemno stanje zarad mnogih hudodelstev, ki so se godila v onih krajih v zadnjih časih. Odkar so začeli na Nemškem na pete stopati anarhistom, to je ljudem, ki hoče'o sedanjo družbeno uravnavo prekuceniti in človeško družbo po svojih nazorih na novo sestaviti, obrnili so se ti ljudje v Avstrijo v take kraje in mesta, kjer so velike tovarne ali fabrike in velike množice delavcev, med katere so svoje nauke trosili. Delavci so se poprijeli v veliki meri razdirajočih naukov in so jih deloma tudi v dejanji izvrševali, kakor pojasnuje poročilo onega odseka v državnem zboru, ki je pretresoval izjemne naredbe. Zarad zločinov prišli so anarhisti tudi pred porotnike, katerim je bilo pa prav težavno mirne soditi, ker nemirneži so med seboj v zvezi, pomagajo drug drugemu in žugajo onim, ki jim kaj žalega store. Zato je vlada odločila, naj se taka hudodelstva, ki se pri anarhistih ponavljajo in prestopki v časopisji, katerega so se bili polastili, odvzamejo porotnikom in dajo navadnim plačanim sodnikom. Ob enem naj se skrči pravica zborovanja in tajnost pisem, da bi se laže prišlo na sled nevarnim spletkam. S to določbo skupnega ministerstva so se močno prikrajšale državljanske pravice v onih okrajih, za katere velja naredba. Ministerstvo je moglo to storiti, ker ko so imeli ustavoverci večino v državnem zboru in niso mogli spraviti Cehov pod svoj klobuk, so sklenili postavo, ki daje ministerstvu oblast, da more ustaviti v nekaterih slučajih one pravice, ki so državljanom zagotovljene v temeljni postavi. Slovenci so bili že takrat proti taki postavi in tudi zdaj se ne moremo popolnoma ujemati s tem, da ima izvršujoča moč tako oblast, da more državljanske pravice krčiti, ali ker je postava vvedena, ne moremo njene veljave prezirati. Vlada je mislila, da zdaj so res take okoliščine, v katerih se sme postava dejansko izvršiti, in državni zbor je imel izreči, ali se ujema z vladinim mišljenjem, ali pa je drugega prepričanja.

Nehvaležno delo poročevanja v tej zadevi pripadlo je goriškemu poslancu dr. T o n k l i j u, ki je po sodbi konservativnih listov svojo nalogo prav častno rešil. Prostor nam ne pripušča, da bi podali čitateljem govor, ki ga je imel o tej priliki v državnem zboru, ali da bi ponatisnili poročilo, katero je sestavil v tem oziru. Naj omenimo le to, da ustavoverci so se močno protivili tej naredbi in da so skušali spraviti sedanjo vlado dunajsko v zadrege ter narediti jo nepriljubljeno v delavskih krogih in pri dunajskem prebivalstvu; vendar ni se jim posrečilo. Dobromisleči delavci nimajo z anarhisti nič opraviti in spoznavajo, da sedanja vlada se prizadeva, olajšati njih stanje. Dunajski prebivalci se pa niso čutili dosti varne na življenji in premoženji, zato jim ministerska naredba ni bila posebno nasprotna. Celo ustavoverci niso je mogli popolnoma zametati, ampak grajali so bolj le nekatere njene dele. Ropotali so mnogo in zibali so se nekaj časa v sladki nadi, da obravnava o tej zadevi jih približa nekoliko ministerskim stolom, na katerih se po njih mnenji mehko in složno sedi; ali nazadnje so sprevideli sami, da ministerstvo se poslužuje pravice, katero so mu oni dali, da za njih krik se malokdo zmeni, da na visokem mestu je celo zelo neprijeten, zato niti niso zahtevali, da bi poslanci o teh rečeh po imenih glasovali, ampak so se zadovolili, da so propadli z manjšino 20 glasov. Ustavoverna stranka ni sè svojim krikom nič pridobila, med tem ko je desnica mnogo pridobila na odločilnem mestu in si je dobro utrdila svojo dosedanjo veljavo. Upamo, da, kakor desnica izkazuje vladi svoje zaupanje, ko ga potrebuje, tako se bo tudi vlada ozirala na pravične in postavne želje naših poslancev, kadar jih izrazijo. Drugače si ne moremo misliti uspešnega delovanja vlade in državnega zbora. Ako zastopniki ljudstva zaupajo vladi, naj tudi visoka vlada zaupa poslancem, ko razkladajo lojalne želje in zahteve svojih volilcev. Skušnja nas bo učila, ali nam naše nade ne splavajo po vodi.

Ustavoverci so prorokovali, da v dunajskem mestu se pojavi velik nemir, ako ministerstvo ne prekliče svojih naredeb. To se pa ni zgodilo; Dunajčani se veselijo in lovijo pusta, kakor druga leta; nikdo se ne zmeni, da živijo v izjemnem stanji, ker drugega ne potrebujejo ko zaslužek in mir, da zaslužek uživajo. Dobro vedó, da izjemno stanje velja anarhistom, ne pa poštenim in mirnim državljanom. Edino v židovskih listih vidi se prememba, ker zdaj, ko imajo navadne sodnike in ne več porotnikov, ne pišejo več tako nesramno, ko prej. Ti listi so korajžni, dokler jim nevarnost ne preti; ko zagledajo šibo, se stisnejo, da jih ni videti. Z ozirom na ta uspeh ne obžalujemo izjemnega stanja na Dunaji, kjer imajo židovski listi svoj dom; vendar se nadejamo, da se v nedolgem času povrnejo navadne razmere.

O naših šolskih prazmerah.

V Koboridu, 12. februarja.

Žalostno sicer, a resnično je, da dajejo naši hribovci vedno manj sinov v srednje šole. Lanske počitnice sva s prijateljem štela v programu goriške gimnazije naše gimnazijalce iz tolminskega političnega okraja in glej! — naštela sva celih 16 glav. To je pač premajhno število, če premislimo, koliko hribovcev se je šolalo pred leti v Gorici. Dobra polovica goriške gimnazije bilo je hribovcev, in mei temi prav mnogo bistrih glav, ki delajo zdaj svojemu narodu in našim lepim goram v tem ali onem stanu vso čast. Kaj je pač temu krivo, da se naš kmet brani dati svojega sina v srednje šole? Vsaj je vendar obče znano, da nam uže primanjkuje slovenskih duhovnikov, da nam primanjkuje domačih zdravnikov in domačih juristov (pravoznancev). Treba bi bilo tedaj, resno preudarjati, kako bi se dal pomnožiti v srednjih šolah naš slovenski naraščaj! Jaz hočem danes le jedno oviro navesti, pretresti in z dejanji dokazati, vsled katere študira tako malo hribovcev gimnazijo. Ta ovira je naša goriška gimnazija sama!!

Naše ljudske šole so slovenske, kar je popolnoma pravilno; nemščina bodi iz ljudske šole popolnoma izključena. To zahteva zdrava pamet, in prava pedagogika (veda o podučevanji)! Otrok naj se nauči v svojem materinem jeziku misliti, govoriti in pisati! Kakor je znano, vstopiti more deček v kako srednjo šolo, ako dokaže, da zna to, kar podaje ljudska šola. To velja po celem švetu in tudi v našem cesarstvu gledé drugih narodov, le ne gledé Slovencev (razen na Kranjskem) in goriških Italijanov. Naš učenec se na ljudski šoli ne uči nemščine, in brez dobrega znanja nemškega jezika se ne sprejme v nemško gimnazijo v Gorici.

Kaj je tedaj storiti našemu kmetu, ki hoče dati šolati svojega sinu? Ne ostaje mu drugega, nego da vpiše svojega dečka v c. k. vadnico v Gorici, da se mu tukaj vtepe v glavo nekaj blažene nemščine, da bode potem sposoben za višje uke! A koliko to stane časa, truda in denarja! Dve dolgi leti se mora učenec po končani ljudski šoli pripravljati za gimnazijo in še je uprašanje, ali prebije trdi vzprejemni izpit iz nemščine. In vendar bi lehko takoj vstopil iz domače šole v gimnazijo, ako bi bila naša goriška nižja gimnazija slovenska, kar bi bilo pričakovati in kar bi smeli po božjih in človeških postavah zahtevati. Da bi to bilo, poslal bi marsikateri kmetič svojega dečka na gimnazij. Če bi videl, da sinček dobro

LISTEK.

Ženitovanje na Cerkljanskem.

(Konec.)

„Krancelnov večer!“ To ime se bode marsikomu zdelo neznano in čudno. Krancelnov večer ni nič druzega, kakor tisti večer pred poroko. Tukajšnji ljudje se najbrže bojé, da bi se ne bil kedo od zadnje svatovščine pozabil potice rezati ali plesati; zato napravijo neko predvajo ali poskušnjo prihodnjemu dnevu. Kaj hočemo, previdnost je povsod dobra! Že pred mrakom tega krancelnovega večera je „svatovska soba“ popolno preoblečena. Mize so težko obložene; a soba je še prazna — svatov še ni; k večemu če kak „šeškar“ glavo notri vtakne. Okoli ognjišča, ali bolje rečeno okoli peči (ker peč ima tukaj dve službi: peči in ognjišča) se vrti toliko kuharic, da bi bilo težko preračuniti, ali pride na vsako en cel lonec. Zdaj zadoni na konci vasi godba — marš (stopaj) — domačih godcev. „Svate peljejo“, zakričijo „šeškarji“ in jo uderejo naravnost na tisto stran, od koder godba prihaja. Niso se motili! Skozi vas prvi za godci ponosno koraka oče starešina, svest si svoje današnje časti. Od domačih je prijazno in z vso spoštljivostjo sprejet. Ko je ta na svojem mestu, pride na vrsto drug in potem ostali svatje. Seveda vsi z godbo. Sramotno bi bilo in tega tudi nobeden ne dopusti, da bi kedo brez godbe, kakor kak ukraden svat, priceptal v hišo. (Naj omenimo, da se na nevestini strani godé enake ceremonije.) Soba je polna, svatje se posedejo, sklede prihajajo na mizo in sedaj se vsak posluži tega, kar in kolikor mu je drago in ljubo. Začne pa vse starešina; popred si nobeden ne upa, ker danes imajo gosti „rešpekt“ pred njim. Ko so svatje želodec zadovolili, odračunijo tudi nogam primeren davek,— čemu bi sicer godci najlepše „štajriše“ (štajerske, njim najbolj navadne plese) zbirali. Cela stvar se godi precej mirno in tiho. Največ nemira in „šundra“ delajo ti sitni „šeškarji“. „Kakošno pleme so pa ti šeškarji?“ bo marsikedo prašal. Ker smo jih že večkrat imenovali, naj tudi nekoliko besed o njih povemo. „Šeškarji“ so vsi nepovabljeni gostje! In ako rečem, da od otroka v naročji do starčka s palico v roci spada vse k tej častiti družbi, se gotovo nič ne pregrešim. Kaj pa delajo? Za vrati in okoli peči se stiskajo, presojujejo in pričakujejo, da ulovijo od kake strani kak kozarec vina. Druge naloge nimajo. Sicer pa šeškarji morajo biti. Svatovščina brez šeškarjev je ravno toliko vredna, kakor slavec brez glasu. In tako se nekateri pri plesu, drugi z razgovorom, tretji z gledanjem in poslušanjem razveseljujejo vsak po svoji moči pozno v noč — — —!

Polnoči je ravno odbilo. Ženin Miha, katerega smo bili ves ta čas čisto pozabili, česar pa hvala Bogu ni zapazil, ker je skoraj vedno plesal, je že popolnoma svatovsko oblečen in naznanja svatovščini, da se podajo na nevestin dom. Ako še povemo, da ga neko posebno nagnenje, neka nestrpljivost tako zgodaj tje vleče, mu tega gotovo nobeden ne zameri, ker — moj Bog, saj tudi nam se ni drugače godilo. Na ženinovo opombo so hitro vsi pripravljeni in tudi res kmalu odidejo. Da se to godi s hrupom in da jih skoro do nevestinega doma vedno godba spremlja, je že razumljivo. Kljub vsem težavnim potom dospejo vendar srečno tje. Vrata na nevestinem domu najdejo trdo zaprta in pri vsakem oknu enega stražnika. Miha, Miha, kaj bo to! Oče starešina, povsod prvak in voditelj, se hoče tudi tukaj kot tak pokazati. Pogumno, kakor kak vojskovodja, stopi bliže in v imenu postave zahteva, naj se vrata odprejo! Seveda ostane vse njegovo ostro zahtevanje brez uspeha, dokler se prebivalci ne prepričajo, s kom imajo opraviti. Ko se pa porazumejo in spoznajo, da so le svojci, jim odprejo in kličejo: dobro došli. Sedaj izdelujejo skupno nalogo krancelnovega večera. Nekateri plešejo, drugi se pogovarjajo, zraven še godci-šaljivci katero vmes vržejo, in to traja ne le do solnčnega vzhoda, ampak še dosti čez — — —!

Ob enajsti je napovedana maša in ura poroke. Sedaj je deseta. Treba bo tedaj končati in se podati proti cerkvi. Svatje so hitro svatovsko napravljeni in za odhod pripravljeni, če šteješ, našteješ jih vse, samo — nevesta še manjka. „Oče, kje je nevesta?“ vpraša starešina. „O, pa bo blez že prišla“, mu ta kratko odgovori. „O Franca! O Franca“!

napreduje, bi ga z veseljem še dalje podpiral in mu pomagal po svojih močeh. A kakor je dan danes, je malo prehudo in preveč! Dve leti še po ljudski šoli dijaka v Gorici vzdrževati jedino le zarad' blažene nemščine, to je prevelik in prehud davek! Tega naš kmetič ne more prenesti! Kaj mu je tedaj storiti? Rad bi dal svojega sinčka v šole, a dve leti zamuditi zaradi nemščine, to je prehudo!

V tem hudem, težkem boji bila je meseca septembra lanskega leta znana narodna družina v Koboridu, družina, ki sme biti ponosna, da je vzredila znanega notranjskega rodoljuba. K sreči je prišel notar nekoliko dni domov na počitnice. Vzame tedaj dečka v roke, ga izprašuje v slovnici, v računstvu in drugod ter vidi, da bi bil deček popolnoma sposoben za prvi gimnazijalni razred. Ali nemščina, nemščina, ta nam dela težave. Naš junak zna le za silo nemško čitati in pisati! Zdaj se spomni notar, da je v Ljubljani nižja gimnazija slovenska. Hajdi tedaj z desetletnim dečkom v Ljubljano! Tukaj prebije vzprejemni izpit, se uči in toliko v steno napreduje, da je bil uže koncem prvega semestra med 65 dijaki sedmi. In kakor mi je pisal prijatelj iz Ljubljane, se je nadejati, da bode naš učenec v drugem tečaji celó z odliko. In vendar je ljubljanska gimnazija znana kot jedna najostrejših vseh gimnazij v Avstriji!

Se vé da vsakdo ni v tem srečnem položaji, da bi poslal svojega sina v Ljubljano. Zato je pa treba zahtevati, da se nemška nižja gimnazija v Gorici preustroji v slovensko in italijansko nižjo gimnazijo; višja gimnazija pa bodi nemška, kakor v Ljubljani, vsaj začasno! Nemščina bodi se vé da po četiri ure na teden obligaten predmet; prepričan in uverjen sem, da se dijak v štirih letih toliko nemščine nauči, da bode na višjej gimnaziji lehko napredoval. Evo vam dokaz! Kakor mi poroča prijatelj iz Ljubljane, podučuje tam v slovenskem oddelku četrtega gimnazijskega razreda nemščino znani nemški profesor, ki je zval nekdaj našo lepo domovino „Schweineland“. Ta Nemec je sè slovenskimi dijaki v četrtem razredu tako zadovoljen, da je dal izmej 54 dijakov samo jednemu iz nemščine kljuko; tudi pravi ta nemški profesor, da ne vidi nikake razlike v nemščini mej nemškimi in slovenskimi dijaki.

Kaj hočem tedaj povedati, slovenski stariši? Slovenske občine, zahtevajte slovensko nižjo gimnazijo v Gorici!

Pošiljajte prošnje v tem smislu na deželni odbor in na vlado v Trstu! Če vam jedenkrat prošnjo odbijejo, pa prosite še jedenkrat! Pa bodite složni in gotovo dosežete svoj namen vam in vaši deci na korist. Petentibus jura! Kdor prosi, dobi.

Nekoliko besed o snaženji hleva in živali.

Vsaka živa stvar, naj bode žival ali rastlina, se more le tedaj dobre razvijati, ako ima dosti svetlobe. Hlevi morajo biti tore svetli ne samo za to, da se navadna dela v njih laže opravljajo, ampak še bolj zavoljo zdravja živine. Živina si lahko tudi oči pokvari, ako prihaja pogosto iz temnega hleva na svetlo. Goveji živini in drobnici (kozam in ovcam) ne škoduje tako nagle ko konjem, konji pa ne le da obolé na očeh vsled teme in premembe s svetlobo, lahko tudi popolnoma oslepé.

Kakor je prevelika tema škodljiva, prav tako tudi prevelika solnčna svetloba. Zavoljo tega morajo biti hlevi tako urejeni, da solnčna svetloba ne pada živali naravnost v oči. V tem so posebno konji jako občutljivi; ako jim solnčna svetloba mnogo časa bije v oči, začne se jim lahko v glavi vrteti ter niso potem za nobeno rabo.

Razen svetlobe je pa, kakor za človeka, tako tudi za žival neobhodno potreben čist in zdrav zrak. V hlevu mora biti čist, za dihanje popolnoma zdrav zrak. — V živalskem gnoji se namreč razvija amonijak (zbadljivec, smrdljivec), kteri je za rastlinsko hrano največje važnosti, za živalsko diha je je pa zelo škodljiv. Zraven tega izdihavajo živali še drug plin (gas), ki ga imenujemo ogljenčevo kislino. Ta dva plina sta za dihanje živalsko neporabljiva ter jako škodljiva; ako hočemo imeti živino zdravo in krepko v hlevu, moramo na vsak način gledati, da ta plina odstranimo. Da tolikokrat zanikrnim kmetovalcem živali zbolijo in celo poginejo, so največ sami krivi, ker ne dajejo ubogi živali čistega in zdravega zraka.

Da nezdrav zrak iz hleva odhaja, morajo se napraviti odduški (ventili) skozi ktere more gorki in pokvarjeni zrak odhajati in drug čist zrak dohajati. Ti odduški se naredé na stropu; ako to ni mogoče, naredé se blizu stropa štirivoglate majhne luknje (okna). Za zdrav zrak, ako ga dovolj ne prihaja pri oknih ali pri vratih, se naredé pri tleh v steno take luknje, pa tako, da sapa ne piha naravnost na žival. Kar zadeva hlevsko gorkoto, ugaja navadno vsem živalim najbolj gorkota od 10 do 15 stopinj po Reaumirji, goveji živini največ 15.o R., ovcam 8.o R., svinjam pa 12.o R. — Le v takem hlevu, kjer ima žival primerno gorkoto, ne gre klaja nič v zgubo. Ako ima žival mrzel, hladen hlev, mora več hrane dobiti, da si more primerno gorkoto vzdržati. —

Kdor hoče imeti zdravo in krepko živino, mora jo tudi snažiti. Ako se živini koža ne snaži, naredi nesnaga skorjo, zavoljo ktere se naredé mnogokrat dolgotrajne, večkrat tudi nevarne kožne bolezni. Ker se živina ne more potiti, se izcimijo tudi lahko nevarne notranje bolezni. Ljudski pregovor pravi: „Snaga je pol hrane“. Po tem pregovoru se ravnajmo in tako bodemo imeli vedno lepo in zdravo živino.

Pri napravljanji gnoja moramo posebno paziti na popred imenovani amonijak ali zbadljivec, da nam v gnoji ostane, ako hočemo dober gnoj imeti. Kdor pusti amonijak iz gnoja in gnojnico z dvorišča, dela prav tako, kakor oni, ki bi meso kuhal in bi na zadnje ohranil samo kosti, meso in juho bi pa zavrgel.

Da ta jako redivni amonijak v gnoji ostane, moramo gnoj večkrat potrositi z mavcem (gipsom), ki ima to lastnost, da amonijak veže t. j. mu ne pusti iz gnoja uhajati. Mavec je pa tudi že sam na sebi dober gnoj, posebno za detelje, ker obstoji iz žvepla in apna. Kdor pa mavca nima, more za silo navadno zemljo rabiti, čeravno toliko ne pomaga kolikor mavec, vendar amonijak večji del v gnoji ostane. —č.

Dopisi.

V Gorici, 21 febr. — Zopet je imela naša čitalnica eden onih prijetnih večerov, ki družijo v njenih prostorih zavedne goriške Slovence, razne uljudne sosede in ljube goste. Odkar je oživel pevski zbor pod neumornim in požrtovalnim vodstvom g. M., oživele so tudi čitalnične besede in zabave. Pevski zbor, ki se je lansko leto odičil z lepim venecem nežnih pevk, privabi k vsaki veselici in zabavi obilno število poslušalcev, ki se radujejo prijetnega peja in uživajo slast ubranih glasov, ki izražajo globoko skladateljeve občutke tako, kakor jim jih je vdihnil. Lepe pesmi zaslužijo, da bi jih vsak omikani Slovenec hodil poslušat; žaloval bi vsak, kdor besedo opusti, ako bi vedel, kaj zgubi. Ne le petje samo na sebi, ampak tudi veselje do petja in trud, ki ga imajo pevci in pevkinje, da bi čitalničarjem ustregli, in zadovoljnost, katera po vsakem dovršenem kosu poslušalce prevzema, daje udeleževalcu lepih večerov povoljne hrane za kratkih par uric, ki naglo pretečejo.

Pri zadnji besedi, ki je bila v soboto 16. t. m. zvečer, pel je mešani zbor Pavlinovićev „Ustaj!“, katerega je uglasbil naš rojak Fr. S. Vilhar. Še goriški zabavljivec, ki išče dlake v jajci, molči o tej pesmi, kar spričuje, da ni mogel najti na nji hibe ni v besedi ni v izvršenji. Skladatelj Mihovil Pavlinović, dalmatinski duhoven, bil je mnogo let deželni in državni poslanec, zdaj je kanonik zavoda sv. Jeronima v Rimu. Prehodil je vso Bosno in Hercegovino, ko je bila še pod turško oblastjo. Videl je trpljenje kršanske raje in v proroškem duhu je budil dlačeni narod, naj ustane do dušne svobode. Velikanski utis napravi gotovo ta pesem, v kateri se mešajo krepki možki in nežni ženski glasovi, ako si poslušalec živo pred oči stavi ono pozorišče, na katerem je izrastla. Izvršitev bila je prav dobra.

Druga pesemska točka vzeta je bila, kakor prva, iz Vilharjevih skladeb, a besede so bile slavnega pesnika dr. Fr. Preširna, ki ima le to napako, da svojih poezij ni dal v pregled pred tiskom onemu goriškemu listu, ki daje sestavku naslov o glasbi in piše o besedi, ki pomiluje čitalničarje, da morajo poslušati take pesmi, ki se na obče zahtevanje ponavljajo, n. pr. Petelinčkova ženitev. Preširnov „Kam?“, samospev za bariton in glasovir se sicer ni ponavljal, vendar ne vemo, ali je zadostil uljudnemu poročevalcu omenjenega lista, ali ne. To nam pa tudi ne dela nikake preglavice; dosti, da pesem dopade poslušalcem, in tem je omenjena pesem dopadla, kakor je bilo poznati iz obilnega ploskanja, ki je donelo gospodu M., ko je pesem dovršil. Petje je spremljala na glasoviru častita gospa Šantelnova, ki je znana ne le po svoji izurjenosti v glasbi, ampak tudi po drugih lepih umetnostih. Slava spremljevalki in pevcu.

„Miha“, predpusten zbor za sopran, alt, dva tenora in bas sè spremljevanjem na glasoviru, najbrže ni našel milosti pred sodnim stolom imenovanega lista, kajti že napis, da je predpusten zbor, kaže kakemu človeku, da pesem je malovredna. Naj se potolaži častivredni list; pesem ni slovenske gore list; zanešena je med nas iz Nemcev, katerim menda tudi goriški list ne bo odrekal sposobnosti v presojanji glasbenih točk, bodisi v umetnijskem bodisi v estetičnem oziru. Mešani zbor je to točko prav dobro izvršil, obča pohvala konec pesmi je to spričevala. Tudi to pesem je spremljevala na glasoviru gospa Šantelnova.

Vojaška godba je svirala tri lepe kose in sicer prav dobro; sploh moramo reči, da nas vojaška godba razveseluje z vedno lepšimi in boljimi kosi. — Srečkanje vzbudilo je mnogo smeha in zabave med mnogoštevilnim občinstvom. — Ples bil je kakor navadno živahen in je trajal do ranega jutra. Čitalničarji so bili lepega večera veseli in so zato v prvi vrsti hvaležni gg. pevkinjam in pevcem, okolo katerih se vse drugo prijetno vrti. V postu odpadejo veselice, ali naznanjene so besede s petjem in predstavami. Prepričani smo, da se izvršijo kakor pustne veselice v popolno zadovoljnost navzočega občinstva, katero se je bilo tudi k tej veselici sešlo v obilnem številu iz najodličnejših krogov. Videli smo tudi nekaj gostov z dežele in celo iz oddaljenega Tolmina, ki so se prav dobro zabavljali.

(Dalje v prilogi.)

---

kliče Miha s potrtim glasom. France le ni. „Skrila se nam je!“ se nekateri oglasijo in zbežijo jo iskat. Res se je bila skrila (ljudska navada). Za nekaj trenutkov jo pripeljejo vso objokano pred svatovski krog. Par tolažilnih besed, pa je kmala bolje. Sedaj, ko stoji cela svatovščina v prazniji obleki pred nami, vidimo najlepše, kakošna je njih oprava. Obleka je navadna; seveda najlepša. Ženin, starešina in drug imajo neko prednost ali neko posebno znamenje okoli klobuka, namreč širok rudeč „pajukelc“ (trak) in veliko večje šopke. Drugi imajo manjše šopke; a seveda vsi za klobukom. Na ženski strani ni posebnih znamenj.

Odpravljajo se. Prvi stopajo godci, kateri piskajo nepretrgano, da jim že krv v glavo sili, celo do cerkve. Sploh jim je godba eden najvažnejših faktorjev! Za njimi pridejo možki svatje in sicer v prvi vrsti starešina, ženin in drug. Ženin je v sredi. Za temi korakajo ostali svatje. Na to pride ženski oddelek v ravno istem redu. Ženski in možki svatje so tedaj ločeni. Cela svatovska družba se pomika v popolnem neredu, kakor čeda na paše; vendar pa to nič ne dé, saj v cerkev so vendar le srečno prišli, kjer se je Mina za vedno zvezal s Franco.

Maša je končana in ljudstvo rac vedno rije iz cerkve. Pred cerkvijo jih že pričakujejo godci. Ko so vsi svatje zbrani, zaigra godba in hajd naprej; a ne na dom, ampak naravnost v vaško krčmo. Družba se pomika po prejšnjem načinu. Miha tudi sedaj ni tako srečen, da bi mogel stopati poleg svoje ženice, ampak zopet so ga potisnili med starašino in druga. V vaški krčmi, kjer je tudi pripravljena nekaka pojedina, se vrši vse po prejšnjem redu, samo da se se večji tropi šeškarjev porivajo od svatov do godcev. Okoli sedme zvečer se zopet cela družba vzdigne in jo ureže naravnost na ženinov dom. No, tukaj se je še le ogenj vnel v največji meri. Da nazaduje marsikateremu glava že na mizo leze, da ima marsikedo na nogah že žulje, a da vendar se udriha ob tla, da imajo godci ustnice že upehane od vednega pihanja, tega mi še omenjati ni treba, ker se samo od sebi razume.

Petelini so že začeli peti, — bo treba vendar le končati; po božji in človeški postavi bil bi že skoro čas. Predno se pa razidejo, se odračuni vsakemu svoj del od vsega tega, kar so na svatovščini užili. Nazadnje se z veliko častjo prinese na mizo „kolara“ (veliko kolo iz pšenične moke). Predno pa začne starešina kolaro rezati in deliti, razvije se med njo nositeljem in starešino cel šaljiv razgovor. Ako ga dobro izpeljeta, je obema v čast. Zadnji še le pridejo reveži godci na vrsto. No, pa oče starešina že napravi, da bodo morali svatje za godce globoko v žep segniti, saj so se godci dosti trudili, med tem ko so se drugi razveseljevali. Določi tedaj precejšno svoto, katero mora vsak svat odšteti. Polovica te skupne svote se odšteje kuharicam, a brez vse slovesnosti, med tem ko se pri godcih to z nekako častjo zgodi. Pokrijejo namreč štiri ali pet krožnikov. Na eden se dene določena svota in godec mora paziti, da pravi krožnik pogodi. Ako pravi zadene, je njema v čast, če ne, pa v zasmeh.

Pričelo se je že danti, ko svatje odhajajo. Tudi to se ne godi na tihem, ampak vsakega posebej spremlja nekoliko časa godba. Za nekaj trenotkov je v hiši prav tako, ko pred kranceluovim večerom, samo z razločkom, da se je družina za eno glavo pomnožila. Haša ima sedaj novega gospodarja in srečni Miha mlado ženico.

—

Leto poznejе sem pri neki priložnosti Miho obiskal. Potica je bila mitro na mizi. Pravil mi je, da s Franco prav zadovoljno in mirno živita. „Ko bi sam ne videl, bi skoro ne verovali, da je pri tako hitrem izbranji neveste vendar le toliko srečnih zakonov“, mu opomnim. „Resnica je, kar pravis. Glej Tone! Ako preudarjam našo navado, ni ravno slaba. Ima namreč to prednost, da nas vsaj za nos ne morejo voditi; med tem ko se to drugod tako rado prigodi. Pa kaj ti bom pravil, saj si morda že sam poskusil.“ „Prav imaš, Miha!“ mu odgovorim. „Dve reči ti še želim: da bi stara navada povsod tako dobro zadela, kakor pri tebi, in da bi tvojih otrok otroci ravno tako praznovali ženitovanje, kakor ti.“ „Bog daj!“ mi še odgovori; poslovila sva se — in nikedar več se nisva videla.

Cižmarjev Tone.

Priloga k 8. štev. „Soče.“

Čepovan, 18. febr. — (Shod, beseda.) Nov kvas je zamešan v naše društvo, odkar učiteljuje pri nas gospod Anton Mlekuž. Njemu je v resnici na srci pravi napredek naroda, zato uneto deluje pri shodih naše katoliško-politične čitalnice. Pa tudi ljudem so se ti shodi priljubili.

Pri tretjem shodu dne 27. jan. je č. g. Bl. Grča podal kratek politični pregled, potem je nadaljeval g. učitelj poduk o sadjereji. Razložil je napravljanje vriska (kisa) iz sadja in popisal poglavitnejše bolezni pri sadnem drevji ter povedal, kako se jim v okom pride.

Četrti shod je bil 10. febr. Za uvod je zopet društveni predsednik podal politični pregled zadnjih 14 dni. Za njim je nastopil g. Štefan Šuligoj, govoreč o živinoreji. Popisoval je precej obširno bolezen „volčič“ ter navedel njene uzroke in pomočke zoper njo. Zadnji je govoril zopet g. učitelj A. Mlekuž. Razlagal nam je prazgodovino Slovenov, njihovo vero in družbinsko življenje. Jako radovedno so poslušalci sledili temu zanimivemu govoru, in mnogi so se g. govorniku osebno zahvalili za ta govor. On pa je obljubil nadaljevati o zgodovini Slovenov pri bodočih shodih.

Včeraj zvečer je naša čitalnica napravila besedo svojim udom in prijateljem. Beseda je bila dobro obiskovana. Zadovoljnost, katero je narod pevcem skazoval z obilnim ploskom, je bila ta dan za pevce toliko večje vrednosti, ker so poslušalce zadovolili, dasi so stali na odru brez pevovodje, ki je bil pri besedi med poslušalci.

Igro „Zapravljivec“ so predstavljali deček Ant. Plesničar, dekica Anica Šuligojeva pa gg. A. Bratuž in A. Mlekuž, kateri zadnji je storil društvu veliko uslugo, ker je nalogo preuzel zadnji dan po nenadnem odstopu druzega gospoda. Igralci so se prav dobro obnesli in so želi obilno pohvalo, zadoja dva tudi mnogo smeha.

Danes imamo hud veter in tenek mraz.

Iz Števerjena, meseca februarja, leta po Kristusovem rojstvu 1884. — Čudne reči se godijo v naših krajih, katere je jako težko umeti. Po vsem Primorskem je dobro znano, da Brici smo na beraški palici, ako nam vino in sadje odpove. Živine ne redimo, žita ne pridelujemo; vino in sadje so naši glavni, skoro edini pridelki. Vsak pameten človek bi torej pričakoval, da slavna c. k. kmetijska družba v Gorici, sl. c. k. deželna vlada, slavni občinski zastopi v Brdih, visokorodni in blagorodni gospodje grofi, baroni in lastniki one zemlje, katero kmeti obdelujemo, bodo delali z vso močjo na to, da se v Brdih vinarstvo in sadjereja ohrani, pomnoži, požlahtni in da se tako ubogemu kmetu vsaj nekoliko olajša njegov težavni stan. Morebiti zasluži kdo hvalo v tem oziru in gotovo da jaz mu je nočem kratiti; ali graja in nevolja, ki se v tej reči sliši v Brdih po nekaterih krajih, je veliko glasnejša in cenjeni „Soči“ bom jako hvaležen, ako mi dovoli, da naznanim svetu, kako ostro je kazuil neki gospod kmete, ki mu obdelujejo njegovo zemljo.

Postavo imamo, po kateri je prepovedno gozde črtiti, oškodovati ali zanemarjati. Vis. vlada ima svoje gozdne komisarje, ki gozde nadzorujejo, poročajo o njih stanji, zapovedujejo potrebne premembe, dovoljujejo seč in kaznujejo prestopnike. Tako skrbi visoka vlada za bukov in smrekov les, naj bo občinski ali pa zasebnega lastnika. Ali ni umljivo samo po sebi, da enako in še večjo skrb bi bilo treba imeti za sadno drevje, katero očividno kmeta redi in mu pomaga prenašati butaro dnij, katero mu je Bog naložil v zveličanje. Ako visoka vlada ni izdala posebne postave ali naredbe gledé varovanja sadnega drevja, je gotovo le zarad tega to opustila, ker si ni mogla misliti, da bi se kedaj našel mož, ki bi na tisoč sadnih dreves posekal in kmetu odvzel sad, s katerim si je tolažil prazni želodec. In vendar to se je zgodilo v 19. stoletji, v veku vsestranskega napredka in omike. Tako ravnanje se menda ne sme soditi po postavah o lastnini, ampak po postavi javne varnosti in državne koristi. Da sme kdo svojo hišo uničiti, ne tajimo; če mu je ljubše pod milim nebom spati, naj to stori; težko da bi ga kdo v tem motil, dasi bi mu smeli tudi to braniti, ker ko pogori in bo brez strehe, morala ga bo občina rediti. Občina pa mora imeti pravico, da se obvaruje revežev, ki se sami naredijo reveže. Nikakor pa ne moremo priznati, da bi imel kdo pravico, zažgati hišo svoje žene in svojih otrok, svojih prednikov in svoje družine, ker tako bi tem ljudem slabo pogodil.

Kakoršno je razmerje med očetom in otroci, med gospodarjem in družino, tako bi moralo biti po mojem mnenji med lastnikom (gospodarjem) in kmetom ali kolonom. Vem da kak mogočnjak se glasno zasmeje na to mojo besedo, ker morda pozna in priznava le pravne določbe državnega zakonika in se morebiti ne zmeni za tiste tanke, skrivne, naturne določbe, ki se nahajejo v človeškem srci. Mnogi češki velikaši imajo taka posestva, kakor so vsa Brda ykup, pa skrbijo za svoje kmete, kakor očetje za svoje kmete, kakor očetje za svoje otroke: zidajo jim cerkve, šole, ubožnice, sirotnišnice, zagotavljajo jim pokojnine in pomoč v bolezni. Ako denemo, da bi moralo biti razmerje med lastnikom in kmetom tako, kakor smo je opisali, moramo reči, da gospodar bi ne smel posekati kmetom sadnega drevja, katero so si z velikim trudom zasadili na gospodovem svetu, ali katero so na njem našli, katero jim je potrebno kakor vsakdanji kruh, ki si ga kupujejo za prodano sadje. Res da tam, kjer je sadno drevje rastlo, dobi gospod nekaj več vina, ali kmetu je to silno huda zamena.

Čudimo se, da je v tako pokončanje privolil neki gospod, ki je sicer v mnogih rečeh hvale vreden, ki velja za filozofa (modrijana), ki bere učene knjige, kateremu ne more biti neznan nauk o svetovni ljubezni, katero je lepše v dejanji izvrševati, nego v knjigah brati. Neodpustljivo pa je, če kdo na kmetovo prošnjo in jok, na milo zdihovanje žensk in otrok nima drugega odgovora ko zasmeh in ki mrzlega srca zabrusi kmetu v obraz, naj se pobere s kmetije, ako mu ni prav.

Ljudstvo misli na selitev v Ameriko, ali kod vzeti denar za daljno pot? Opomba uredništvja. Najprej moramo opomniti g. dopisnika, naj bo natančen v svojih poročilih. Po njegovih besedah (katere smo morali premeniti) bi bilo več posestnikov v Brdih, ki rijejo kmetom vsakovrstno sadno drevje. Zvedeli smo pa, da le eden gospod je tako storil, in da je posekel ali požagal le kostanje, ne pa drugega sadnega drevja. Pravijo da je usekal okolo 1000 debel in da zarad tega je med kmeti velika nevolja. — Kar govori g. dopisnik o razmeri gospoda in kmeta, nam dopade, ali pozabil je povedati, kako se kmetje vedejo proti svojemu gospodu. Pravijo, da lansko ali predlansko jesen je prinesel neki kmet gospodu najslabši kostanj, tako da ga je moral gospod zavreči, in da dva kmeta, ki sta gospoda zapustila, sta posekla na polji, katero sta obdelovala, do čistega vse drevje, predno sta odšla. Ako kmetje tako delajo, se ni čuditi, da tudi gospod potrpljenje zgubi in da udari z močno roko. Menimo, da velja tudi tukaj: pomagaj si sam in Bog ti bo pomagal; bodite, kmetje, delavni, pošteni, gospodom pravični, potem se vam bo bolje godilo. Sicer pa nočemo biti sodniki, kakor tudi ne opravičujemo dejanja, ki po našem mnenji je bilo prenagljeno in ki bi bilo bolje izostalo. Vemo, da dandanes sta reveža gospod in kmet: gospod zarad visokih davkov in novih potreb, kmet zarad slabih let in mnogih razvad, ki prej niso bile znane. Gotovo je tudi to razvada, da nekateri kmetje za najmanjše opravilo ostanejo po tri dni v Gorici, namesto da bi se hitro vrnili domov, ko opravijo svojo reč.— Toliko brez zamere; če vé kdo kaj boljega, radi ga bomo poslušali.

Iz števerjanske županije, 18. feb. — Izvoli, draga „Soča“, sprejeti v tvoje predale sledeče vrstice v pojasnilo dopisu iz števerjanske županije v tvoji zadnji številki. G. dopisnik je naredil iz komarja konja. Pripoveduje namreč kako je bil nekje v naši županiji hud boj dogovorjen med Gorenjci in Dolenjci, kako je ljudstvo pričakovalo pred cerkvijo pričetek krvavega klanja. In kaj je bilo? Nič druzega, kakor da se je neki mladenič zmaščeval nad svojim nasprotnikom s tem, da mu je dal klofuto, in to ne pred cerkvijo, ampak še precej proč od nje. Ljudstvo pa ni ostalo zunaj cerkve, ker ni ničesa pričakovalo in ni ničesa vedelo. Nobeden, razen morda njegovih tovarišev, ni vedel, kaj oni mladenič namerava. Se vé, da so slučajno mimo gredoči postali, napadtnika grajali in dobro ošteli.

Kaj pomaga g. dopisniku, klicati redarstvo na pomoč, če je pa naša domača oblastnija v tem oziru še vedno v trdnem zimskem spanji? Kaj pomaga nabivati na zid razglase, da so plesi prepovedani — pri katerih se izcimijo sovraštva in pretepi — če se pa za take prepovedi nobeden ne zmeni?

Toraj, g. dopisnik, ne pričakujte, da pošlje slavno c. k. okrajno glavarstvo v vsako vas toliko žendarjev, da bodo mogli vsako klofuto zabraniti, (tega menda dopisnik tudi ni pričakoval niti zahteval, ampak imel je po našem mnenji s prejšnjim dopisnikom iz Brd, na katerega se sklicuje, krajno redarstvo pred očmi. Ur.) Krajevna policija, katera ima svoj sedež na jugovzhodu naše županije, naj se enkrat prebudi in naj odpravi napake in neredu nosti, ki se v njeni bližini godé, da si na tak način spoštovanje pridobimo pred svetom, kateri se nam že tako preveč posmehuje ne samo zarad surovosti, marveč tudi zarad naše prevzetnosti.

Iz — —, 20. febr. Ime kraja, kjer to pišem, nima ničesa opraviti z mojim dopisom, zato ga tudi ne imenujem. Marsikedaj sem že bral v „Soči“ pa tudi v drugih listih dopise, opazke, dobrohotne pa tudi hudomušne o — cecilijanskem petji. Jaz sem po svojem prepričanji „cecilijanec“. Opomniti pa moram, da mi nikakor ni neljubo, če se mnogo piše o tej glasbi — bodisi za njo bodiši proti njej. Narobe; jaz želim, da bi se enkrat ta stvar resno in korenito razpravila. Sedaj je čas za to. Društvo sv. Mohora je izdalo „Cecilijo“; na Primorskem ustanovilo se je „Cecilijansko društvo“. Sedaj naj bi se prerešetalo to uprašanje do dobrega, resno, pametno, sine ira et studio; razpravilo naj bi se, ali je cecilijanska glasba res nasprotna duhu našega naroda, ali morda še ni čas za to, da bi se ta glasba vpeljala. Jaz želim tore, da bi kedo izmed anticecilijancev razvil, razložil in dokazal svoja načela. Vsi cecilijanci mu bodemo hvaležni za to. Sedaj se trudimo in mučimo — morda zastonj — morda v škodo svojemu narodu.

Ko bilo brezplodno moje bi delo,
Srce občutljivo bi pač me bolelo,
A ne, kot sedaj neizmerno, strašno!
Oh! misel, da domu škodljiv je moj trud,
To mojemu srcu je vdarec prehud,
Pač hujši na sveti
Bi mene nikoli ne mogel zadeti.

Imejte tore usmiljenje z nami vsi, ki ste nasprotnega prepričanja; prižgite nam luč, da ne bodemo tavali po temi, da ne bodemo sami sebi morda iz napačne navdušenosti zdravja spodkopavali. Ali, če že z nami nimate usmiljenja, imejte ga vendar z ubogim narodom slovenskim; ne pustite, da bi škodo trpel zavoljo cecilijanske glasbe, ne pustite, da bi ga cecilijanci iz cerkve gonili sè svojim petjem. Da to zabranite, je vaša sveta dolžnost.

Prosim pa vse one gg., ki bodo tako prijazni, da mojo prošnjo uslišijo, da bi vedno povedali, kaj si mislijo pod „cecilijansko“ glasbo, da ne bode eden po Petru udrihal, drugi pa Pavla branil. Dva, ki se razgovarjata, morata imeti enake pojme o reči, o kateri se razgovarjata, drugače se ne bosta nikoli prav razumela. Tore jasno in razločno, prosim, da bi vsak povedal, kar misli in — spodobno. „Elegantna in ne po turško“, taka mora biti borba na papirji. Ali če že ne elegantna (tudi jaz ne znam elegantno pisati), vsaj spodobna in — brez strasti. To mislim, da tudi g. Stritar ume pod besedo „elegantno“. Sè zmirjanjem ali pa s tem, da se s česa norca delamo, ne dokažemo ničesar. Tore, nasprotniki cecilijanske glasbe, na delo! Če boste želeli kak odgovor od mene na eno ali drugo uprašanje, ustrežem Vam z veseljem, če bom mogel.

S Kanalskega, 20. febr. — Mnogo dopisov si sprejela iz našega trga, draga mi „Soča“, v preteklem pa tudi v tem letu. Vsak krat, kadar sem ta velecenjeni list v roke dobil, pogledal sem koj, ali je morda tudi za nas Kanalce kaj v njem. Večkrat sem dobil, kar sem iskal. Nekteri spisi so karali naš kraj, drugi pa so ga zagovarjali. Naj tudi jaz spregovorim par besedi o narodnem našem stanji.

Pri nas se drži sedaj skoro vse za gospoda in gospo; če greš posebno v poletnem času po „avemariji“ po glavni cesti v trg, srečaval boš odrasle in mlade kanalske Slovence, ki ti bodo govorili v popačenem furlanskem jeziku, bolje rečeno v goriško-furlanskem narečji. Kaj si misli slovenski popotnik, kteri kaj tacega opazi? Misliti mora, da kraj je pofurlančen, ali pa da prebivalci se sramujejo svojega slovenskega jezika in se s tujim ukvarjajo.

Na Kanalskem je treba ljudstvo buditi, da se bo zavedalo svoje narodnosti. Bivši predsednik kanalske čitalnice g. dr. Lisjak se je sicer trudil za narodno stvar, ali eden človek ne more vsega; imeti mora pomočnikov. Kanalcem ne manjka izobraženih mož, ki bi lahko delovali na narodnem polji. Trg in okolica štejeta več učiteljev, učiteljic in dijakov, ki delujejo pri nas, drugod, ali ki so v šolah. O počitnicah se navadno vračajo domov in takrat bi lahko napravili kako besedo, ki bi dobro vplivala na tržane. Tako delajo gg. učitelji in učiteljice v Koboridu, kakor je lansko jesen „Soča“ obširno pisala.

Če čitalnica in naši omikanci se ne ganejo, tudi mi, ki smo zadnji med Kanalci, se ne moremo ganiti. Naj nam kažejo pot, radi bomo hodili za njimi. Tedaj Kanalci na noge, opasujte uma svitle meče in posnemajte Šebreljce, kterim bije v mrzli zimi med snegom in ledom srce za narod!

Kanalec.

Iz kanalskih hribov, 5. febr. — V številki 4. letošnje „Soče“ bral sem peticijo, katero je sklenilo društvo „Sloga“ do visokega c. k. ministerstva, da bi se preustrojila koroška cesta ob Soči od Solkana do Bolca. Vjemam se popolnoma s to prošnjo, ker vem iz lastne skušnje, da imenovana cesta je prav slaba in potrebuje neobhodnih poprav na več mestih. Narodnemu društvu „Sloga“ izrekam tu svoje priznanje in zahvalo, da se trudi in prizadeva za zboljšanje našega stanja.

Po mojem mnenji dala bi se pa ta cestna zadeva tudi drugače in še bolje izvršiti, če tudi bi morebiti nekoliko več stala. Cesta od Kanala do Vojč

je že mnogo denara požrla in ga še požre, predno se popravijo vsi klanci in ožine na tej progi. Nekatera mesta so celo tako grda, da se zdi nemogoče, da bi peljala kedaj dobra cesta po njih. Vsemu temu bi se ognili, ako bi preložili oni del ceste z desnega na levi breg Soče. Iz Kanala do Sv. Lucije je že zdaj nekaj kolovoza ali poti. Ako bi ta kolovoz zravnili, razširili in popolnili, imeli bi lepo varno, solnčno in stanovitno cesto. Sedanja naj ostane, naj se še kaj popravi in obrani v dobrem stanu; v vojskuem času bi morebiti še dobro služila ali takega pomena, kakor ona na levem bregu, bi ne bila. Tovorna cesta iz Kanala k Sv. Luciji bila je že v starih časih, ker svet je za cesto primeren.

Od Sv. Lucije naj bi se državna cesta čez Kozaršče obrnila v Volče, kjer bi se združila s sedanjo državno cesto. Stroški bi menda ne bili preveliki. Pozneje, kadar bi se državna blagajnica oddahnila, bi lahko nadaljevala država svojo cesto na levem bregu Soče od Sv. Lucije v Tolmin in odtod po deželi do koboriskega mosta. Sedanja cesta pod Kolovratom je po zimi nevarna zarad ledu, ker celo zimo ne vidi solnca, in gre po zapuščenih krajih. Ako bi se izpeljala cesta na levem bregu Soče, bila bi na solnci in bi šla od Sv. Lucije do koboridskega mosta skoz 9 vasij in trgov. Volčani bi pri tem nič ne zgubili, ker cesta pod Kolovratom bi ostala. Taka prememba ceste bila bi po mojem mnenji velike koristi, posebno prememba na Kanalskem.

S Cerkljanskega, 10 febr. — Zemljiške knjige so za naš okraj dovršene in za vknjižbo pripravljene. Pri nas je stvar nova in postala je nepriljubljena, ker so se nam stroški pri prepisih, izročilih itd. mnogo povečali. Če je posestnik nezadolžen, se že še izhaja; vse drugače je, če ima mladi posestnik na prevzetem posestvu vse polno dolgov, deležev in pa še preužitek roditeljem. Tu je treba največkrat plačati odstotke in pa še vknjižbo, kar prizadeva mlademu posestniku ogromne stroške. Želeti je, da bi nam državni poslanci pomagali, dotično postavo popravili, stroške za vknjižbo znižali. Posebno takozvani kruh ali preužitek, kterega navadno mladi posestnik daje roditeljem, naj bi se odstotkov (procentov) oprostil; tudi vknjižil naj bi se brez vsakterih stroškov, posebno če je posestvo že hudo zadolženo. Pokazalo se je, da je posestvo že zdaj pri nas močno zadolženo; kaj bi še bilo, ako bi se vsi dolgovi vkajižili? Lehko rečem, da jih do zdaj niti polovica ni vknjiženih. Pa še neka druga slaba stran se je gledé zemljiške knjige pokazala. Pred je lehko vsak količkaj na dobrem glasu stoječi posestnik dobil posojilo proti navadnemu dolžnemu pismu za navadne obresti. Zdaj pa se na dobro ime težko kaj posodi, vse tišči na vknjižbo, in navadno pritisne posojevalec dolžnika, da je prisiljen stroške za pismo in vknjižbo sam plačati, češ če ti ni tako prav, ti pa nič ne posodim. Iz tega izvira, da nezadolženi posestnik plača odstotke za vknjižbo in druge stroške enkrat, mej tem ko mora zadolženi vrhu tega še od dolgov (dot) i. dr. plačati še enkrat toliko ali pa še več, če tudi je morebiti posestvo zadnjega še manj vredno. Naj bi se tedaj, kakor sem omenil, v tej zadevi kaj pomagalo, na primer tako, da bi se zadolženemu odstotki za vknjižbo računili le od tistega dela, ki ni z bremeni obtežen, ali kakor koli. Vsekako je želeti, da bi se v tej zadevi kmalu kaj zboljšalo, sicer tudi priden gospodar (zanikrnežev še omenim ne) ne more si opomoči pri najboljši volji. G. državni poslanci bi pa stokrat bolje naredili, mesto nepotrebno se pričkati, propadajoči kmečki in delavni stan s koristnimi naredbami utrditi, za kar bi jim bili srcem hvaležni.

Iz Bat, 12. feb. (Obč. volitve, nesreča, cerkveno in narodno petje.) Zadnji dan minolega meseca bila je pri nas volitev občinskega starešinstva. Volilcev sicer ni bilo mnogo, ker je bil prav tisti dan somenj v Gorici, kamor je odšla večina tukajšnjih prebivalcev. Voljeni so bili možje, katerim je blagor in čast občine prva stvar, ki ne strežejo nikakoršnim sebičnim namenom. Upamo toraj, da bode tudi volitev župana, ki se bo vršila 21. t. m., ugodna. (Opomin gledé županove volitve smo opustili, ker ko pride naš list naročnikom v roke, bo župan že voljen. Ur.)

Uže večkrat si, draga „Soča“, svarila in opominjala stariše, naj nikakor ne puščajo doma otrok brez varuha. Kako se pa to izpolnuje, kaže nam zopet žalostni dogodek v Biteži (o katerem smo že zadnjič poročali. Ur.) Zategadelj stariši in gospodarji, pazite na vaše otroke, a ne le na male, ampak tudi na odrasle sinove, katerim marsikaterikrat manjka potrebna ostrost. Mar ne veste, da z vašo popustljivostjo dajete sinovom orožje v roke, s katerim vas bodo nekdaj tepli? ter da s tem le hudobo podpirate? Mladeniči, posnemajte hvalevredno postopanje onih vaših tovarišev, kateri namesto da bi po vasi „johlajfali“ in mirne vaščane nadlegovali, se pridno urijo v cerkvenem in narodnem petji ter zraven tega še dokaj lepega odnesó domov, ker jim je na razpolago primerno število časopisov, kakor: Soča, Slovenec, Slovan, Mir, Edinost in Zvon. Le tako naprej v čast vašo in cele občine. Začetek je sicer težek, a iz malega zraste veliko. Človek mnogo doseže, ako hoče, vztrajnosti, veselja in dobre volje je treba. Pri tem pa naj vas nikar ne strašijo zbadljivi govori nekaterih pihačev, temuč moško stopajte po začeti poti. Pogumnim je zmaga!

Iz tolminskega glavarstva, 17. februarja.— (Berite in strmite ter recite: Slava takemu županu.) Došel je bil pred nekim časom dopis župana na Bolškem županu na Koboridskem. V katerem jeziku? v nemškem.

Razumite: slovenski župan piše nemški dopis slovenskemu županu. Se vé, da ta ga noče prejeti in tako gre nemški dopis nazaj na Bolško. In potem? Potem gre slovenski župan, pišoč nemške dopise, kar naravnost v Tolmin k glavarstvu in se pritoži čez to veliko krivico. In kaj se zgodi? Župan iz koboridske okolice gre v Tolmin po županijskih opravilih in ubogi ni vedel, kaj ga čaka. Z vso ostrostjo ga praša g. glavar, zakaj je to storil, in mu reče, da če se predrzne drugikrat še kaj tacega ponoviti, bo prisiljen, v tej zadevi besedo govoriti! Sprejemati mora tudi nemške dopise, ker bil je v šolah in tudi dobro govori in piše nemško itd. Slovenec je krotka ovčica, pa ne popolnoma zapuščena sirotica, zato tudi ta župan iz koboridske okolice odgovori odločno in resno: Gospod glavar! jaz sem slovenski župan in tisti, ki mi je pisal, je tudi slovenski župan; sramotno bi bilo za me, ako bi bil izdajavec svojega jezika in svojega naroda. — Gospod glavar se je potolažil pri teh besedah. Kdo je ta župan? boš prašal, narodni bralec. Kdo je nemškutarski župan, ti ne povem (urednik vé, kdo „ : slovenski župan pa je gospod Janez Volarič, kre„ki župan, stanujoč pri Robiči. Vsak zavedeni Slovenec, ko konča to brati, naj reče iz dna svojega srca: Slava takemu županu! Slava!

Z Bolškega, dné 18. februarja. — (Krajna imena in naše pošte. Zima.) Naš trg nam pišejo na več načinov: Bovec, Bolec, Bolc. Dobro bi bilo, da bi se ustanovila tudi za naš okraj jedina pisava. Šafržik je bil menda za v: Bovec. A gotovo je, da mora biti z l-om pisano. To je dokazoval uže nekedo v „Glasniku“, to kaže tudi nemško in latinsko ime: Flitsch in Ampletium (v nekem pismu od l. 1384 je brati le Pletiis.) — Za vlaško „Trento“ ste pisali v neki Soči: v Trentu. To je motljivo; bolje bi bilo v Tridentu. — Uže tako hodijo trentarska pisma večkrat v laško Trento. Neko pismo je hodilo iz Gorice do Trente 18 dnij. — Želeti bi bilo, da bi bili pisalci bolj natančni, da bi bolje označili lego kraja. A gg. poštnim uradnikom bi priporočali večje pazljivosti. Res, da se človek lahko zmoti, ker se nekatera imena blizo ednako glasé, n. pr. Bolc, Volče, Flitsch, Flitschl (na Koroškem), Flischt (na Tirolskem) itd. Ipak bi se pisma ne mešala in ne izgubljala, če bi bili pisalci in odpravniki bolj natančni. Se vé da je zadnjim neobhodno potrebno, da poznajo naš jezik, sicer pač ne morejo prav službovati v naših krajih. Na deželi so uže naši ljudje po poštah: a v mestu, skozi katero naša pisma idejo, včasi pogrešamo slovenščine veščih uradnikov. Tako bi se vsaj dalo sklepati iz tega, da včasih naša pisma zalezejo v Istrijo, ali kam drugam. —

Trebalo bi tedaj nam Slovencem stalne pisave imen, pošiljalcem in pisalcem večje natančnosti v označenji dotičnega kraja in zadnje pošte in slednjič gg. poštnim uradnikom dobrega poznanja našega jezika in pazljivosti.

B-an.

Politični pregled.

Razgovor o izjemnih naredbah v državnem zboru vendar ni bil tako dolg, kakor se je bilo bati z ozirom na to, da je bila levica tem naredbam le radi tega protivna, da bi ministerstvu kljubovala. Predlog večine, o katerem je poročal naš poslanec dr. Josip vitez Tonkli, je bil z veliko večino glasov sprejet. Za to obravnavo sta vprašala poslanca Lienbacher in Lichtenstein ministerstvo, kaj misli ukreniti zoper propad kmetijstva, kar je levičarje hudo razburilo, češ da s tem uničijo deloma utis, katerega sta napravila na ljudstvo vprašanje o državnem jeziku in omenjenih naredbah.

Razpravljal se je dalje načrt zakona o nedolžno obsojenih, o katerem je govoril tudi poslanec dr. Vošnjak ter navedel tri slučaje iz celjske nadsodnije, ki jasno kažejo, da je vlada primorana takim po mogočnosti saj toliko povrniti, kolikor so dotičniki po krivici trpeli. Zakon je bil jednoglasno odobren.

Znani Schönerer je tudi utemeljeval predlog, da naj se rodbine z Dunaja po policiji izgnanih delavcev od države podpirajo. Ker je po svoji navadi pretiraval ter se spuščal v kritiko izjemnih naredeb, mu je predsednik besedo prestrigel. Schönerer je na to od svojega predloga odstopil. Poslanec Lienbacher je utemeljeval svoj predlog, da naj bodo hiše, ki so prazne, oproščene hišnega davka. Ta predlog je bil izročen davčnemu odseku.

Tudi gosposka zbornica je imela med tem sejo, v kateri je sprejela brez ugovora izjemne naredbe za znane okraje.

Izmed obravnav odsekov zanimive so za nas posebno one finančnega odseka. V tem je poročevalec za naučno ministerstvo g. Jireček predlagal novo resolucijo zastran slovenskih vštričnih razredov na gimnazijah v Celji, Mariboru, na Goriškem in Primorskem sploh, kakor tudi o slovenskem učnem jeziku na učiteljišči v Mariboru. Radovedni smo, s čem se bo zgovarjalo sedaj učno ministerstvo, ko ne more več trditi, da nimamo potrebnih učnih knjig in učnih močij. Odgovor ministra Konrada v tem oziru goriškemu deželnemu šolskemu svetu je vsakemu še v dobrem spominu; bo-li gospod minister letos tudi tako odgovarjal?

Gledé zunanje politike nam je najprej omeniti, da je v Serbiji ministerstvo Kristićevo odstopilo ter da je kralj Milan novo imenoval s predsednikom Garašaninom, ki je le druga izdaja pred Kristićevega ministerstva s predsednikom Piroćancem. Da ni Kristić kljubu taki kruti sili zmagal, je vsakako čudno.

Iz Italije se poroča, da so hoteli nekateri napasti vlak, v katerem se je vozil kralj Humbert. Zdi se pa, da ni bil napad namenjen kralju, temveč le straži. Italijanski listi pišejo mnogo o tem, vendar gotovega do sedaj ne morejo ničesa poročati. Pač pa lehko poročamo mi odločno, kakšni prijatelji so Italijani Avstriji. V Milanu so oprostili porotniki šest oseb, ki so same obstale, da so delile med vojake neko izjavo, katero je izdalo Oberdankovo društvo, ki strastno hujska proti našemu cesarstvu.

V Egiptu se obračajo zadeve vedno bolj na ugodno stran za Angleže. Zbornica poslancev je vsled tega odbila grajalni predlog sedanjemu ministerstvu.

Domače in razne vesti.

Goriška čitalnica priredi 24. t. m. ob 8½ uri zvečer ples, pri katerem bo svirala vojaška godba c. k. pešpolka št. 62. Neudom ne bo dovoljen vhod brez vstopnega lista. S tem plesom bodo končane pustne veselice goriške čitalnice; v postu priredi dve besedi s petjem in igro, katerih natančnejši program objavi o svojem času.

Za Pirčev spomenik sta darovala: Anton Jug, vikar v Vertojbi, 1 gl. — Ivan Kodre, vikar v Oseku, 1 gl. — prenesek 49 gl. — vkup 51 gl. One gospode, ki so odmenili kak donesek za spomiuek vrlega moža, prosimo, naj nam ga kmalu pošljejo, da bomo vedeli kak spomenik naročiti. — Za Kocianičičev spomenik je daroval M. K. v G. 2 gl. — vsi darovi znašajo 281 gl.

Slovenski jezik nekaterim garibaldinom jako preséda. Nedavno je poslal tukajšnji c. k. gozdni urad mestnemu magistratu pismo v slovenskem, nemškem in italijanskem jeziku, v katerem je bilo naznanjeno, da se bodo prodajela drva v Panovci po javni dražbi. Dodana je bila prošnja, naj se dotično pismo nabije na občinsko desko, da slavno občinstvo zvé za to prodajo. Pismo je bilo v resnici na deski pribito, ali kako? Slovenske besede so bile tako zamazane in počečkane, da ni bilo mogoče brati jih. Zakaj to? Iz ljubezni najbrže do slovenskega jezika in iz spoštovanja do slovenskih meščanov. Radi bi vedeli, ali je slavnemu goriškemu magistratu to znano, ali je stvar preiskoval in ali je zvedel, kedaj (kateri dan ali katero noč in katero uro) se je to zgodilo in kdo bi bil to storil. Prav bi bilo, da bi se neporednež kaznoval, ki tako malo spoštuje uradna naznanila, da jih nečloveško maže. — Spominjamo se, da tudi poleti je bil nekemu oznanilu veleslavnega c. k. namestništva odpadel slovenski del; ali takrat ni bil zamazan, ampak odrezan. Prav zanimivo bi bilo izvedeti, čegave so bile tiste škarje, s katerimi se je rezalo slovensko oznanilo, in ali ni se-

danje črnilo v kaki zvezi z onimi škarjami. — Ker že o črnilu govorim, naj omenim, da tudi vojaško skladišče (magacin) v ulici sv. Klare nosi znak one omike, ki se nasproti Slovencem napihuje kakor žaba ali meh. Najbrže je tudi onde slovenski napis bodel kakega ognjevitega Romulovega sina iz Grgarja (poitalijančenca) v jasne italijanske oči, da se je udal nepremagljivi moči ter omazal cesarski zid. — Tem nerodnostim bi se gotovo vsaj nekaj v okom prišlo, ako bi nekateri uradi javno pokazali ono spoštovanje do slovenskega jezika, katero mu v besedi priznavajo. V ta namen naj bi slavni mestni magistrat razen italijanskega napisa imel na mestni hiši tudi slovenski napis, ker razen Italijanov zahajejo tudi Slovenci in Nemci v mestni urad. — Slavna c. k. kmetijska družba naj bi imela poleg laškega napisa: „Società agraria“ tudi slovensko ime, da bi vedeli naročniki „Gospodarskega lista“ kam se obrniti, ko pridejo plačavat naročnino. — Sl. deželna blagajnica naj bi pošiljala slovenskim županom slovenske pobotnice, kakor pošilja italijanskim županom italijanske. Ako se pa Italijani kedaj oglasé za slovenske pebotnice, onde naj bi tudi Slovenec kazal svojo uljudnost in postrežljivost. — Visoko c. k. kupčijsko ministerstvo, kateremu pripadajo mitnice na državnih cestah, naj bi tarife na mitnicah zapisalo za slovenske okoličane v goriški okolici v slovenskem jeziku, italijanske naj bi pustilo k večemu za italijanske meščane. — Ako bi se tako državni, deželni in občinski uradi javno izrekli za narodnostno ravnopravnost, bi to na ljudstvo dobrodejno uplivalo in oni krti, ki zapeljujejo goriško mladino, bi prišli ob moč, zidovi in papir s slovenskimi napisi in oznanili bi ostali pa brez marog. Stvar je vredna, da se poskusi; morda vendar pojde.

Goriška ljudska posojilnica bo imela prihodnji ponedeljek svoj prvi občni zbor, katerega dnevni red naznanjamo spodej v posebnem oznanilu. Rojake društvenike uljudno vabimo, naj se udeležé tega zbora v obilnem številu, ker bo treba voliti ravnateljstvo in nadzorstvo. Oni rodoljubi in rojaki pa, ki niso še udje tega društva, naj kmalu pristopijo, da se pomnoži glavnica, s katero društvo deluje, in da si v potrebi izposodijo brez nikakih težav primerne vsote. Društvo je lepo začelo, naj ga rojaki podpirajo, da se tudi okrepi in da ostane.

Jutre, v soboto 23. t. m., dovršijo goriške srednje in druge šole prvi tečaj šolskega leta. Ker je zadel konec semestra v pustne dni, bodo trpele počitnice do prihodnjega petka, kateri dan začne drugi semester.

Blagorodni gospod Jožef vitez Schneid, c. k. vladni svetovalec, c. k. dvorni tajnik in deželni poslanec kranjski podaril je pravemu slovenskemu otroškemu vrtu v Gorici 25 gl. Slava blagemu gospodu za človekoljubi dar.

Bolnišnica usmiljenih bratov imela je po poročilu, katero je izdala zadnje dni za leto 1883., konec leta 1882. v svojem oskrbovanji 73 bolnikov in 89 blaznih, vkup 162 oseb. Leta 1883. je sprejela 818 bolnikov in 96 blaznih, vkup 914 oseb. Vseh bolnikov so imeli 1883. v bolnišnici 891 navadnih in 185 blaznih, vkup 1076 oseb. Leta 1883. so izpustili izmed bolnikov 571 ozdravljenih, 119 zboljšanih, 31 neozdravljenih. Umrlo jih je 87, konec leta pa jih je ostalo v bolnišnici še 83. Blaznih so izpustili leta 1883. in sicer: 19 ozdravljenih, 33 zboljšanih; 3 so bili premeščeni, 2 sta pobegnila, 31 jih je umrlo. Konec leta jih je ostalo 97; z navadnimi bolniki vred 180 oseb. Po domovini imela je bolnišnica s Primorskega: 578 bolnih in 177 blaznih, s Kranjskega 67 bolnih, iz Trsta in okolice 37, iz Italije 38 bolnih in 2 blazna, s Koroškega 26, s Štajerskega 25, z Ogerskega 13, s Pruskega 9 bolnikov.

Bolnišnica ima 100 postelj za bolnike in 100 za blazne, vkup 200. Leta 1883. so se skrbovali bolni 23.829, blazni 35.756, vkup 59.585 dnij. Oskrbnina za bolnike in blazne znaša v I. razredu 2 gl., v II. razredu 1 gl. 40 kr., v III. razredu za primorske bolnike 40 kr., za primorske blazne 50 kr., za tuje bolnike in blazne pa 70 kr. na dan. „Bolniki se sprejemajo vedno, blazni pa le po naznanilu, ki ga ima poslati dotična občina visokemu deželnemu odboru zraven spričeval pristojnosti in uboštva in spričevala zdravniškega. Obiskovati se morejo bolniki vsak dan od 2. do 4. ure popoldne, ob nedeljah in praznikih tudi od 9. do 10½ dopoldne. Za obiskovanje blaznih je potrebno posebno dovoljenje od predstojnika.“ Letno poročilo so podpisali Janez od Boga Sobel kot prior in nadzdravnik, dr. Saunig in dr. Keršovani kot primarja, prvi za medicinski oddelek in blaznico, drugi za kirurgični in sifilitični oddelek.

Neolikanost nekaterih ljudij se kaže prav očitno po dejanjih, ki jim nikakor ne služijo v čast; zato jih navadno ne izvršujejo o belem dnevu, ampak ponoči, ko jih tema zakriva očem poštenih meščanov. Tak čin izvršil je neki junak te dni s tem, da je z govejim blatom pomazal slovenski napis gospoda I. Kebata, ki ima štacuno za divjačino za Mesnicami. Gospodu Kebatu svetujemo, naj se ne dá ostrašiti po takih neporednostih, rojakom pa, naj hodijo vsi divjačino kupavat k temu možu, kateremu zarobljeni ičiči nagajejo. Nadejamo se, da tudi pošteni Italijani bodo radi k njemu zahajali, da pokažejo s tem svoj stud nad ono nesveto druhalijo, ki hoče sè svojo brezozirnostjo mirne meščane strahovati.

Znani morilec Biteznik, ki je nedavno v Fofovici umoril deklino, ki mu je bila ljubezen odpovedala, je bil danes sojen pred porotniki.

O morskih kopelih na otoku Gradu došel nam je v roke pomenljiv spis, katerega vsebino pa ne moremo danes objaviti niti v glavnih potezah, ker nam prostor uže spet nagaja.

Politično društvo „Edinost“ v Trstu odposlalo je visokemu c. k. ministerstvu bogačastja in nauka spomenico, v kateri prosi, naj blagovoli delati na to, da dobi Istra škofa, ki bo kos svoji nalogi, ter zavrača sumničenja italijanskega društva, ki je o isti stvari poslalo prošnjo do vis. ministerstva.

Obrtnijske zadruge snovajo se zdaj v Gorici. Obrtniki se sklicujejo v seje, v katerih naj se izjavijo, ali hočejo vvesti one zadruge, katere jim priporoča kupčijska zbornica, ki je vzela stvar v roko. K dotičnim sejam povabljeni sti bili tudi uredništvi tukajšnjih italijanskih listov, slovenskega lista osnovalci sej se niso spomnili, kajti za nekatere može Slovencev nij. L'Eco se potožuje, da tiskajo najraznovrstnejše obrtnike v eno skupino. Do zdaj so se le čevljarji in sedlarji temu uprli in so odločili, da osnovajo svojo zadrugo. Imenovani list se tudi potožuje, da se obrtnikom pomen zadrug premalo razlaga in da so se delila dotična pravila še le po zboru med udeležence, namesto da bi jim bili že prej postavo naznanili, o kateri bi se bili mogli posvetovati.

G. Janez Jug, učitelj v Štoverjanu, nas je naprosil, naj potrdimo, da ni pisal niti dopisa „iz štoverjanske županije“ v zadnji številki „Soče“, niti dopisa „iz Štoverjana“, ki se omenja v isti številki med domačimi stvarmi. Radi izpolnujemo željo g. učitelja in še dodajemo, da zadnji dopis, ki smo ga danes prinesli, izvira sicer iz Štoverjana, da pa ni bil pisan, kakor smo izvedeli, v Štoverjanu tak, kakoršen je, ampak nekje drugod. Opomba uredništva, ki mu sledi, je sevéda naša.

V trnovskem gozdu potika se, kakor sodijo gozdni čuvaji po sledu v snegu, nenavadna zverina, kateri pravijo ris iz mačje rodovine. Nekaterim se zdi, da so to zver tudi videli, vendar niso tega popolnem gotovi. Taka zverina je posebno divjačini nevarna, ker navadno ne je mesa, ampak le krv izpije živalim, katere vjame.

Poziv. Odbor cecilijanskega društva je sklenil, narodne cerkvene napeve, kteri se na Primorskem po raznih cerkvah pojejo, zbirati, popraviti in harmonizirati ter je potem v ti lepši obliki zopet izdati. Zatorej se obrača podpisani odbor do vseh preč. gg. duhovnikov, organistov, pevcev in drugih prijateljev narodne cerkvene muzike, da bi slov. cerkvenih pesmi, ki se v dotičnih krajih pojejo, tekst (besede) in melodijo (napev) zapisali in poslali g. D. Fajgeljnu, učitelju v Tolminu. Pri zbiranji pesmi naj se gleda posebno na stare pesmi, v kterih veje slovenski pobožni duh, in na take, ki imajo gledé teksta in melodije kako vrednost.

Ker so se nakupile za društveni arhiv nektere lahke melodijozne maše, naj se obrnejo oni udje, ki si jih hočejo izposoditi, do društvenega tajnika v bogoslovskem semenišči. Društveni arhiv sprejema tudi darovane muzikalije ter se zanje priporoča.

V Gorici, 7. febr. 1884.

Odbor cec. društva.

K ustanovi pokojninske zadruge. Ker mi prihajajo od raznih rodoljubov prašanja, kako treba postopati pri nabiri udov za pokojninsko zadrugo, hočem po tej poti vsem gospodom, ki so moj poziv prijazno sprejeli, odgovoriti:

„Prva stvar je, da se ljudstvo poduči o tej prekoristni ustanovi; zato naj rodoljubni pospešitelji te naprave skličejo ob nedeljah ljudi skupaj, naj jim preberó dotične moje spise iz doposlanega poziva in iz štev. 11. in 12. „Gosp. lista“ l. l. in naj razjasnijo vse, kar treba, da se ljudstvo prepriča o koristi te stvari. Oni, ki želijo pristopiti tej zadrugi, naj se vpišejo na polo, v katerej naj navedejo krstno ime in starost. Tako polo z vpisanimi udi naj domoljubni gosodje pošljejo meni, vse drugo, kar treba za stalno uredbo, priskrbi osnovalni odbor. Ko se ustanovi zadruga, prejme sleherni ud svojo sprejemnico in bo imel vplačevati dotične mesečnine poverjeniku, kateremu se izroči pooblastilo za njih sprejemanje.

Naj še dostavim, da more vpisati se sleherni človek, bodisi kmetovalec, obrtnik, delavec, možki ali ženska in sicer iz vseh krajev dežele. Kolikor več nas bo, toliko boljše; po potrebi se potem ustanovijo in določijo poddružnice te zadruge po vseh okrajih, celo občinah dežele.

V trdni nadi, da prekoristni ta nasvet najde od-

Naznanilo

Osnovalni odbor „Goriške ljudske posojilnice“ vabi uljudno p. n. gospode društvenike k občnemu zboru, ki bo 25. februarja t. l. ob 11. uri zjutra v pisarni dr. Nikolaja Tonklija v Gorici, via Ascoli h. št. 1. (pri sv. Ivanu).

Dnevni red:

1. Poročilo osnovalnega odbora.
2. Volitev ravnateljstva.
3. Volitev nadzorstva.
4. Morebitni predlogi.

V Gorici, 14. februarja 1884. ODBOR.

---

1 Milijon
Kotiljonskih

redov in **obhodov.**

50 redov izbranih . . . . 48 kr.
50 redov z ovitkom izbr. . . . . gl. 1—2
50 redov z najfinejim ovitkom in brilanti izbr. . gl. 3—4
s pokrovom in iglo.
50 kovinskih redov, lepo izbranih . . . . . gl. 5
Razen tega kotiljonski redi v priljubljenih zbirkah z najfinejimi ovitki in brilanti, krasno izbrani. **1 izbor s 50 kosovi**

št. 0	I	II	III	IV	V **prefino**	št. VI	VIII	X	XII
gl. 1 —	1.50	2 —	2.50	3 —	4	gl. 5	7.50	10	15

Odborova znamenja, svila . . . . 5—20 kr.
isto tako **prav** lično . . . . 25—40 kr.

Plesni redi prosti, 100 kosov gl. 2, bolj ličnih gl. 3, najfineji 100 kosov gl. 5, prefini gl. 8.
Šeme z žameta 10, 15, 20—50 kr., atlas 30—60 kr.

Najnovejši kotiljonski obhodi

z navodom 25, 50, 75 kr., 1 gl. 2.50 gl. 3 gl. **Efektni kolobarji** gl. 4—10.
25 kotiljonskih šopkov } z dišavo gl. 1.25
25 zapestnih šopkov } z dišavo gl. 2 in $2^1/_2$
100 rečij za šaljivo loterijo gl. 6, 8, 10.

Šaljiva pokrivala.

10 kosov izbranih št.	I	II	III	IV	V
	75 kr.	gl. 1	gl. 1.50	gl. 2	gl. 2.50

50 **norskih znamenj** . . . . gl. 5.
Snežene kepe za na plesišči 1 ducet 1 gl.
Velika tombola za šalo, obstoječa iz 57 različnih stvarij, med njimi zanimivi kosi, glavni in stranski dobitki.vkup gl. 10.60 — Karte za tombolo prebite, 100 kosov gl. 2.50

Razen tega plesne potrebščine: mahala, lepotičje, zavratniki, dišava, štupa, ponarejeni dijamanti, krasno izdelani itd. na prodaj. Uhani in naprsna igla od g'. 2.50 do 5 gl. Knofi po 50 kr. do 1 gl. Zapisnik šaljivih rečij (500 številk) zastonj. — Odpošilja se proti poštnemu povzetju.

Ednard Witte, (od 1863)
Dunaj, verl. Kärntnerstrasse, 59; brzojavom napis: Witte, Kärntnerstrasse, Wien.

Jožef Pallich,

prodajalec c. k. šolskih in vsakovrstnih drugih knjig ter pisnih potrebščin v Gorici, na Travnku h. št. 6, priporoča svojo bogato zalago za pisanje, risanje in šolo potrebnih priprav ter sprejema naročila na knjige, ilustrovane liste in časopise vsake stroke in v vsakem jeziku z zagotovilom natančne postrežbe in nizke cene. Veliko zalogo cerkvenih tiskovin in molitvenih bukev iz Ljubljane priporoča posebno častiti duhovščini.

Gotov pomoček.

Vsadko doni plačilo hitro nazaj, ako bi ostal moj gotovi

ROBORANTIUM **(pomoček, da brada raste,)**

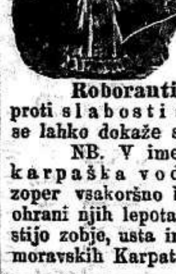

brez uspeha. Ima tudi gotov uspeh proti pleši, izpadanju las, luskinasti glavi in osivljenju las. Uspeh je gotov po nekaterem drgnenji. Deluje hitro. Izvirne steklenice razpošilja po 1 gl. 50 kr., steklenico za poskušnjo po 1 gl. I. Grolich v Brnu. Zaloge: v Gorici: Cristofoletti, lekar; v Trstu: Pavel Rocca, lekar v mestni palači; v Ljubljani: Ed. Malvo; v Zadru: N. Androvich.

Roborantium rabi se pogosto z uspehom tudi proti slabosti spomina in bolesti v glavi, kar se lahko dokaže sè spričevali in zahvalami.

NB. V imenovanih zalogah dobi se tudi ustna karpaška voda Grolichova, gotova pomoč zoper vsakoršno bolenje zob, neobhodno potrebna, da se ohrani njih lepota, izvrstno sredstvo, da se ohranijo in čistijo zobje, usta in lesna, sestavljena iz zdravilnih korenik moravskih Karpat; prave steklenice po 60 kr.

Vaše blagorodje! Štejem si v sveto dolžnost, da se Vam zahvalim za moje ozdravljenje. Mnogo zdravnikov je bilo nad menoj že obupalo; tedaj sem se na zadnje zatekel k Vašemu dr. Rozovemu življenskemu balzamu in že po drugi steklenici sem se čutil popolnoma zdravega. Trpel sem namreč za želodčnim krčem in slabostjo, posebno glava me je bolela in omotica se mi je delala, in sicer tako hudo, da ni bilo ure v dnevu, da bi ne trpel na teh boleznih. Ko sem pa začel jemati Vaš dr. Rozov življenski balzam, se je bolečina koj zmanjšala in zdaj sem popolnoma zdrav in upam, da se bolečina ne povrne, ker že 28 dnij sem je prost. Dr. Rozov življenski balzam morem v resnici vsakemu najtopleje priporočati in ga tudi res priporočam vsem mojim znancem, ki t pijo za enako boleznijo. Zahvaljujem se Vam prav srčno. Z največim spoštovanjem

Znojem (Znaim). 1 Miha Springer, zasebnik.

Temeljita pomoč vsem, ki so v želodci ali tebuhu bolni.

Ohranjenje zdravja

neslanja se večji del na **čiščenje** in **snaženje sokrovice** in **krvi** in na pospeševanje **dobrega prebavljanja**. Najboljše sredstvo za to je

dr. Roza življenski balzam.

Življenski balzam **dr. Rozov** ustreza popolnem vsem tem zahtevam: **oživlja prebavljanje,** nareja **zdravo** in **čisto** kri. da dobi zopet svojo prejšnjo moč in zdravje, odpravlja teško prebavljanje, **gnjus do jedi, kislo zdrgovanje, napetost, bljevanje, krč v želodci, zaslinenost, zlato žilo, preobteženje želodca z jedili** itd., je gotovo in skušano domače sredstvo, ki se je v kratkem zarad svoje izvrstne moči obče razširilo.

1 velika sklenica 1 gl., pol sklenice 50. kr.

Na stotine pisem v priznanje je na razgled pripravljenih. **Razpošilja se na frankirane dopise na vse kraje proti poštnemu povzetju.**

SVARJENJE!

Da se izogne vsakdo neljubim pomotam, prosim vse p. n. gg. naročnike, naj zahtevajo povsod izrečno **dr. Rozov življenski balzam** iz lekarne B. Fragner-ja v Pragi, kajti zapazil sem, da so naročniki na več krajih dobili zmes brez vse moči, ako so zahtevali samo življenski balzam, in ne izrečno **dr. Rozovega** življenskega balzama.

Pravi dr. Rozov življenski balzam

dobi se samo v glavni zalogi izdelovalca **B. Fragner-ja,** v lekarni „k črnemu orlu“ v Pragi, Ecke der Spornergasse Nr. 205—3. — V GORICI: **G. Cristofoletti,** lekarničar; **G. B. Pontoni,** lekarničar; **R. Kürner,** lekarničar. V OGLEJI: **Damaso d'Elia.** — V TRSTU: **P. Prendini,** lekarničar; **G. Foraboschi,** lekarničar, **J. Seravallo; Ed. de Leitenburg,** lekarničar. — V ZAGREBU: **C. Arazim,** lekarničar.

Vse lekarne in večje trgovine z materijalnim blagom v Avstro-Ogerskej imajo zalogo tega življenskega balzama.

TAM SE TUDI DOBI:

Pražko domače mazilo zoper bule, rane in vnetje vsake vrste.

Ako se ženam prsa vnamejo, ali strdijo, pri bulah vsake vrste, pri torih, gnojnih tokih, pri črvu v prstu in pri nohtanji, pri zlezah, oteklinah, pri zmaščenji, pri morski [mrtvi] kosti. — Zaprte bule in otekline se hitro ozdravijo; kjer pa ven teče, **potegne mazilo v kratkem ves gnoj** na-se, in rano ozdravi.

Škatljice se dobodo po 25 in 35 kr.

Balzam za uho.

Preiskovan in po mnogih poskusih kot najzanesljivejše sredstvo znan odstrani nagluhost, po njem se dobi tudi popolno uže zgubljen sluh. 1 sklenica 1 gl. a. v.

CVET ZOPER TRGANJE

po dr. Maliču

Schutzmarke.

je odločno najboljše zdravilo zoper **protin** ter **revmatizem, terganje po udih, bolečine v križi ter živcih, oteklino, otrpnele ude** in **kite** itd., malo časa če se rabi, pa mine po polnem trganje, kar dokazuje obilno zahval. Zahteva naj se samo **„cvet zoper trganje po dr. Maliču“ s zraven stoječim znamenjem;** 1 steklenica **50 kr.**

Zahvala.

Gospodu **pl. Trnkóczy-ju,** lekarju v Ljubljani.

Moja mati so na **protinskej bolezni** na nogi **silno trpeli** in razna domača zdravila brezvspešno rabili. Ko je pa bolezen čedalje hujša prihajala in uže več dnij niso mogli stopiti na nogo, spomnim se na Vaš **dr. Maličev protinski cvet po 50 kr.** ter si ga nemudoma naročim. In res imel je **čudovit vspeh,** da so se po kratkej rabi **oprostili mučnih bolečin.** S popolnim prepričanjem **priznavam torej dr. Maličev protinski cvet** kot **izvrstno zdravilo** in ga vsakemu bolniku v jednakej bolezni **priporočam.** Vašej blagorodnosti pa izrekam **najprisrčnejšo zahvalo,** z vsem spoštovanjem udani

Fran Jug, posestnik v Šmarji p. Celji.

Planinski zeliščni sirup krajnski,

izboren zoper kašelj, hripavost. vratobol, prsne in pljučne bolečine; 1 steklenica 56 kr. Koristnejši nego vsi v trgovini se nahajajoči soki in siropi.

Kri čistilne kroglice, c. kr. priv.,

ne smele bi se v nijednem gospodinjstvu pogrešati in so se uže tisučkrat sijajno osvedočile pri zabasanji človeškega telesa, glavobolu, otrpnenih udih, skaženem želodcu, jetrnih in obistnih boleznih, v škatuljah à 21 kr.; jeden zavoj s 6 škatuljami 1 gold. 5 kr. Razpošilja se le jeden zavoj.

Naročila se izvršé: najhitreje s poštnim povzetjem v lekarni pri „samorogu“

Jul. pl. TRNKÓCZY-ja na Mestnem tergu v Ljubljani.

Št. 31E

Oznanilo.

Ravnateljstvo zastavljavnice (Monte di pietà), vstanovljene po grofu Thurnu v Gorici naznanja, da bode dne 10. marca 1884. začela javna dražba (kant) nerešenih zastav IV. četrtletja 1882, t. j. tistih, ki so bile zastavljene meseca oktobra, novembra in decembra 1882.

Ravnatelj: **Lovisoni.**

Dr. Alojzij Delpiero

zdravnik-ranocelnik-porodničar

stanuje v ulici sv. Antona

h. št. 1. prvo nadstropje

v Gorici.

Čudovite kapljice

Sv. Antona Padovanskega.

To priprosto in naravno zdravilo je prava dobrodejna pomoč in ni treba mnogih besedi, da se dokaže njihova čudovita moč. Če se le rabijo nekoliko dni, olajšajo in preženejo prav kmalu najtrdovratniše **želodčne** bolesti. Prav izvrstno vstrezajo zoper hemorojde, proti boleznim na **jetrih** in na **vranici,** proti črevesnim boleznim in proti glistam, pri ženskih mesečnih nadležnostih, zoper beli tok, bojast, zoper bitje srca ter čistijo pokvarjeno kri. One ne preganjajo samo omenjenih bolezni, ampak nas obvarujejo tudi pred vsako boleznijo.

Prodajejo se v vseh glavnih lekarnicah na svetu; za naročbe in pošiljatve pa edino v lekarnici **Cristofoletti v Gorici, v Trstu** v lekarni **C. Zanetti** in **G. B. Rovis** in v lekarni **Alla Madonna** v Korminu.

Ena steklenica stane 30 novcev.

Jožef Culot, v Raštelji št. 2—25.

Opozarjam kmetovalce, da sem dobil te dni vrtnih semen vsake vrste, prav frišnih in s poroštvom.

Dalje naznanjam, da moja štacuna je vedno dobro preskrbljena z drobižem in igračami vsake vrste in sicer po takih cenah, da se mi ni bati tekmovanja.

Jožef Culot

v Raštelji

Jožef Culot, v Raštelji št. 2—25.
Jožef Culot, v Raštelji št. 2—25.
Jožef Culot, v Raštelji št. 2—25.

Izdajatelj in odgovorni urednik: M. KORŠIČ. — Tiska: „Hilarijanska tiskarna“ v Gorici.